

**ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДОСТУПНОСТІ ПРОДОВОЛЬСТВА НА
РІВЕНЬ СПОЖИВАННЯ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ
ДОМОГОСПОДАРСТВАМИ УКРАЇНИ**

Котикова О.І., д.е.н., професор

Миколаївський національний аграрний університет

Процес формування продовольчої безпеки повинен супроводжуватися організованим моніторингом за характером змін, їх кількісною і якісною оцінкою з метою підготовки відповідних рекомендацій та управлінських рішень. Система моніторингу має базуватися на поєднанні економічних та соціальних індикаторів з показниками, які відображають результативність діяльності органів державної влади з вирішення проблеми продовольчої безпеки. За результатами моніторингу уповноважені органи виконавчої влади мають приймати рішення щодо змін продовольчого кошика для основних соціальних і демографічних груп населення, а уповноважені органи виконавчої влади мають приймати рішення щодо змін і затверджувати набори харчових продуктів для основних соціальних і демографічних груп населення [1].

В умовах євроінтеграції, що передбачає відкритість внутрішніх та зовнішніх ринків продовольства, необхідним є постійний моніторинг індикаторів продовольчої безпеки домогосподарств, з метою недопущення соціально-гуманітарної кризи та формування відповідної державної політики захисту вразливих груп населення в умовах трансформаційних фінансово-економічних процесів.

Ведучи мову про моніторинг індикаторів продовольчої безпеки слід виділяти рівні, на яких він проводиться: міждержавний (глобальний), національний, регіональний рівень, а також – рівень домогосподарства та індивідууму. Щодо міждержавного (глобального), національного та регіонального рівня – підходи та методики моніторингу детально описані у працях, опублікованих раніше (див. список літератури: 2-6).

Гіпотезою дослідження є припущення про наявність суттєвих диспропорцій у рівні споживання продуктів харчування різними категоріями домогосподарств та вплив на ці дисбаланси економічної доступності продукції. Виходячи з даної тези пропонується проводити оцінку рівня продовольчої безпеки домогосподарств у розрізі категорій домогосподарств за основними показниками економічної доступності та рівня споживання продуктів харчування.

Відтак, завданням дослідження була оцінка сучасного рівня забезпечення продовольчої безпеки домогосподарств України за запропонованою методологією та визначення вразливих категорій домогосподарств за рівнем продовольчого забезпечення.

Встановлено, що за рівнем економічної доступності та споживанням продуктів харчування у домогосподарствах є суттєві розбіжності. За проведеними дослідженнями, вразливими верствами населення щодо забезпечення продовольчої безпеки є:

1) домогосподарства, розміщені у сільській місцевості (грошові витрати таких домогосподарств на продукти харчування менші порівняно з домогосподарствами міських поселень; спостерігаються диспропорції у структурі витрат на продукти харчування зі значним переважанням витрат на хліб і цукор та меншими витратами на м'ясо і молоко при недостатньому споживанні останніх);

2) домогосподарства із чисельністю чотири і більше осіб (рівень харчування в домогосподарствах є недостатнім, а рівня продовольчої безпеки – не досягнуто);

3) домогосподарства з чотирма і більшою кількістю дітей (домогосподарствами компенсують меншу кількість білків тваринного походження підвищеним рівнем споживання білків рослинного походження);

Результати дослідження підтверджують гіпотезу, що на рівень та структуру споживання продуктів харчування значний вплив здійснює економічна доступність продукції: домогосподарства, що проживають у

сільській місцевості, а також домогосподарства з більшим чисельним складом мають значно нижчий рівень доходів порівняно з іншими групами домогосподарств і саме ці домогосподарства характеризуються найнижчою якістю харчування.

Подальші наукові дослідження будуть спрямовані на формування стратегічних засад та формування відповідної державної політики захисту вразливих груп населення в умовах трансформаційних фінансово-економічних процесів.

Список використаних джерел

1. Проект Закону України «Про продовольчу безпеку України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=8370-1&skl=7
2. Бабич М.М. Моніторинг та інформаційне забезпечення процесів формування продовольчої безпеки. *Економіка та держава*. 2017. №2. С. 32—36.
3. Бабич М.М. Індикатори продовольчої безпеки України у світовому вимірі. *Економіка і прогнозування*. 2017. №1. С. 108—127.
4. Бабич М.М. Критерії та індикатори продовольчої безпеки на глобальному рівні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №10. С. 56—59.
5. Babych Mykola, Kovalenko Anna. Food Security Indicators in Ukraine: Current State and Trends of Development. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol 4. No 1. Pp. 8–15.
6. Kotykova, O., Babych, M., & Semenchuk, I. Monitoring of food security at the regional level. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2019. Vol. 41, No. 4, pp. 463-473. doi: 10.15544/mts.2019.37